مجله علمی پژوهش درمدیریت ومطالعات اجتماعی (سال چهارم)
شماره ۱۱ / بهار ۱۳۹۷ / ص ۲۵۴-۲۴۰

واکاوی پارادایم‌های فلسفی تئوری‌های رایج در پذیرش فن آوری اطلاعات و ارتباطات

۱-**محمدعلی حسنی**-دانشجوی دکترای مدیریت فناوری اطلاعات
۲-**دکتر بهرام علیشیری**- مدیر گروه مدیریت دولتی

چکیده

از زمان ورود فناوری رایانه‌ای به زندگی انسان، پژوهش‌ها و مدل‌های نظری گوناگونی برای بررسی علل پذیرش و یا رد این فناوری انجام گرفته است. ونکاتش و همکارانش پس از بررسی پژوهش‌های انجام شده در زمینه‌های پذیرش فناوری رایانه‌ای، هشت مدل را شناسایی کردند که عبارتند از: مدل پذیرش فناوری، نظریه عمل مستدل، نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده، مدل ترکیبی پذیرش فناوری با نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده، نظریه انگیزشی، مدل استفاده از رایانه شخصی، نظریه اشاعه نوآوری، نظریه شناختی اجتماعی و نظریه یکپارچه پذیرش و استفاده از فناوری که بر اساس این تقسیم بندی‌ها بخش قابل ملاحظه‌ای از مطالعات سیستم‌های اطلاعات مدیریت، به شناسایی عوامل مختلفی که بر رفتار پذیرش و کاربرد یک فناوری اثر می‌گذارند، متمرکز شده است. بسیاری از تحقیقات روان‌شناسی، هنجار ذهنی یا هنجار اجتماعی را عاملی مؤثر در تمایل به بروز یک رفتار مشخص دانسته‌اند. هنجار ذهنی، تعهد یا الزام شخصی کاربر یا به طور مشخص‌تر، تعلق روانی را بـه اسـتفاده از فناوری‌هـای اطلاعاتی و ارتباطاتی جدید مشخص می‌کند.

هدف اصلی این مقاله، واکاوی پارادایم‌های فلسفی تئوری‌های پذیرش فناوری است. مدل‌ها بر اساس پیش فرض‌های هستی شناسی، معرفت شناسی، روش شناسی و ماهیت انسانی بررسی، مقایسه و برازش کلی تئوری‌ها با یکدیگر صورت گرفته است. با بررسی و واکاوی پارادایم‌های فلسفی در تئوری‌های رایج پذیرش فناوری، پارادایم تفسیری بیشترین کاربرد را در تئوری‌ها و مدل‌های پذیرش فناوری دارند در واقع پذیرش فناوری و تکنولوژی از سوی کاربران از طریق ارزیابی ذهنی و دورنی صورت می‌گیرد.

واژگان کلیدی: پارادایم، فناوری اطلاعات، تئوری‌های پذیرش فناوری

مقدمه

پارادایم‌ها را «دستاوردهای علمی مورد قبول عمومی که در یک دوره از زمان مدلی را برای مسائل و راه حل‌های آن فرا روی جامعه‌ای از مشتغلان به علوم فراهم می‌آورد» تعریف می‌کنند. کار دانشمندان صرف تبیین و کاربرد وسیع‌تر پارادایم پذیرفته شده می‌شود و در خود پارادایم هیچ نوع سؤال یا انتقادی طرح نمی‌گردد. مسائل علمی معماها و سؤالاتی در نظر گرفته می‌شوند که به صورت شناخته شده در چهارچوب پیش فرض‌های صریح یا ضمنی آن پارادایم دارای جواب هستند. اگر معمایی لاینحل بماند به علت قصور دانشمند است و نه قصور پارادایم.

قرار گرفتن در پاردایم خاص به این معناست که به شیوه خاص به جهان نگریسته شود. در نتیجه چهار پارادایم چهار دیدگاه درباره جهان اجتماعی که هر یک بر پیش فرض‌های فرانظری متفاوت در مورد ماهیت علم و جامعه استوارند، تعریف می‌کنند. این که نظریه‌پردازی بخواهد پارادایم خود را تغییر دهد مستلزم در پیش فرض‌های فرانظری است، که اگرچه امکان وقوع دارد، درعمل غالبا تحقق نمی‌یابد. در سطح تحلیل سازمانی تغییر مشخص پارادایمی را می‌توان در کار سیلورمن[1] مشاهده کرد که از پارادایم کارکردگرا به پارادایم تفسیری تغییر موضع داده است. این چهار پارادایم مانعۀ الجمع هستند. ترکیب آن‌ها امکان ندارد؛ زیرا پارادایم‌ها در شکل خاص خود با هم تناقض دارند. پارادایم‌ها بدیل هستند به این مفهوم که انسان می‌تواند در طول زمان به صورت متوالی در پارادایم‌های مختلفی عملکرد داشته باشد، اما از این لحاظ مانعۀالجمع هستند که انسان نمی‌تواند در یک مقطع زمانی مشخص در بیش از یک پارادایم عملکرد داشته باشد؛ زیرا با پذیرفتن پیش فرض‌های یک پارادایم پیش فرض‌های تمام پارادایم‌های دیگر نقض می‌شود [۲].

هم‌چنین در دهه‌های اخیر، فناوری اطلاعات تقریباً با تمام جنبه‌های زندگی ما به ویژه زندگی کاری و حرفه‌ای عجین شده است. کاربرد فناوری اطلاعات در حوزه‌های مختلف و رشد سریع استفاده از رایانه در سازمان‌ها، به بررسی میزان و عوامل پذیرش و عدم پذیرش فناوری اطلاعات در سازمان‌ها اهمیت ویژه‌ای بخشیده است. از طرفی با رشد تحقیقات در حوزه‌های مختلف مرتبط با پذیرش فناوری اطلاعات و مواجهه با نوعی پراکندگی و انفجار اطلاعات در این زمینه، اطلاع و تسلط بر تمامی ابعاد این حوزه تا حدود زیادی امکان پذیر نیست. از این رو انجام پژوهش‌های ترکیبی که عصاره پژوهش‌های انجام شده در این موضوع را به شیوه نظام‌مند و علمی فراروی پژوهش‌گران قرار دهد، اهمیت فراوانی دارد [۳].

از زمان ورود فناوری رایانه‌ای به زندگی انسان، پژوهش‌ها و مدل‌های نظری گوناگونی برای بررسی علل پذیرش و یا رد این فناوری انجام گرفته است. ونکاتش[2] و همکاران [۳۷] پس از بررسی پژوهش‌های انجام شده در زمینه پذیرش فناوری رایانه‌ای، هشت مدل را شناسایی کردند که عبارتند از: مدل پذیرش فناوری، نظریه عمل مستدل، نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده، مدل ترکیبی پذیرش فناوری با نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده، نظریه انگیزشی، مدل استفاده از رایانه شخصی، نظریه اشاعه نوآوری، نظریه شناختی اجتماعی و نظریه یکپارچه پذیرش و استفاده از فناوری.

بررسی مطالعات و تحقیقات از لحاظ پارادایمی می‌تواند نشان بدهد که پارادایم غالب در تحقیقات اخیر چه می‌باشد و آیا روند تحقیقات صورت گرفته هم‌سو با روند نظریه پردازی می‌باشد؟ این‌که آیا تغییر پارادایم در نظریه‌پردازی توانسته برای محققان نیز جذابیت داشته باشد و فضای ذهنی آن‌ها و پارادایم تحقیقات را نیز تغییر دهد؟ [۲].

چرایی، ضرورت و اهمیت

طی دو دهه اخیر بخش قابل ملاحظه‌ای از مطالعات سیستم‌های اطلاعات مدیریت، به شناسایی عوامل مختلفی که بر رفتار پذیرش و کاربرد یک فناوری اثر می‌گذارند، متمرکز شده است. این موضوع به شکل‌گیری مدل‌های نظری متعددی در این زمینه منجر شده است. از میان این مدل های متنوع و گوناگونی که برای پذیرش فناوری اطلاعات ارائه شده، شناخته شده‌ترین و پرکاربردترین آن‌ها تئوری عمل مستدل (TRA)،[3] تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده (TBP)،[4] تئوری تجزیه شده رفتار برنامه‌ریزی شده (DTPB)،[5] مدل ثانویه پذیرش فناوری (TAM۲)[6] و تئوری تلفیقی پذیرش و کاربرد فناوری (UTAUT)[7] می‌باشند [۳].

اهمیت و گسترش همه جانبه و انکارناپذیر فناوری در زندگی، مهم‌ترین دلیل تدوین این مقاله است. میـزان موفقیت نوعی از فناوری در پذیرش و استمرار استفاده از آن نمـود مـی‌یابـد. بـدین منظـور بایـد شرایط و رفتار استفاده کنندگان و عوامل مؤثر بر آن شناسایی

[1] Silverman
[2] Venkatesh
[3] Theory of Reasoned Action
[4] Theory of Reasoned Action
[5] Decomposed Theory of Planned Behavior
[6] Technology Acceptance Model 2
[7] Unified Theory of Acceptance and Use of Technology

شود، اما تـاکنـون کمتـر بـه ایـن مسئله توجه شده است و بیشتر مطالعات انجام گرفته فقط به بررسـی عوامـل مـؤثر در پـذیرش و استفادهٔ فناوری در زمانی خاص پرداخته‌اند و توجه به آیندهٔ آن فناوری و اسـتمرار اسـتفاده از آن مغفول مانده است. از سویی پذیرش فناوری اطلاعات و ارتباطات با در نظر گرفتن پارادایم‌های فلسفی و توجه به پیش فرض‌های جامعه شناسی آن بر اساس رویکردهای معرفت شناسی، هستی شناسی، انسان شناسی و روش شناسی پیچیدگی‌های موجود در پژوهش‌های سیستم‌های اطلاعاتی را دقیق‌تر و کاراتر تبیین می‌کنند.

پذیرش فناوری از سوی کاربران از مهم‌ترین عوامل موفقیت یک فناوری است. در صورت عدم پذیرش تکنولوژی توسط کاربران یا ضعف در پذیرش آن، قابلیت‌های سیستم بسیار تنزل یافته و سبب هدر رفتن منابع می‌شود. افزون بر این‌که پذیرش فناوری‌های نوین در لحظه اتفاق نمی‌افتد بلکه فرایندی است که در طول زمان شکل می‌گیرد و در صورت استفاده مستمر و عادت، پذیرش موفق صورت می‌گیرد.

هم‌چنین با توجه به اهمیت و ضرورت توجه به بعد کیفی مطالعات در این حوزه لازم است مطالعات پذیرش فناوری اطلاعات با در نظر گرفتن تمامی پارادایم‌های فلسفی به منظور بر طرف نمودن نیازهای کاربران سیستم‌های اطلاعاتی بررسی و واکاوی گردد.

با توجه به پارادایم‌های اثبات گرایی[8] تفسیری[9] انسان‌گرایی[10] و ساختار گرایی[11] این پرسش‌ها مطرح می‌شود:

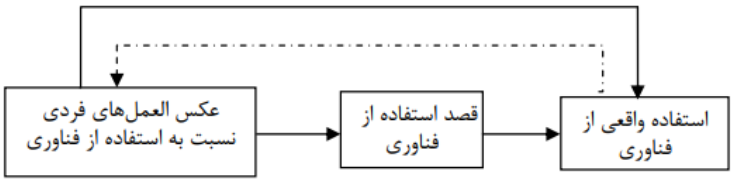
ـ چرا هنوز بسیاری از پارادایم‌های غالب در فناوری اطلاعات اثبات گرایی است؟ (چرایی).

ـ با بررسی و واکاوی پارادایم‌های فلسفی در تئوری‌های رایج پذیرش فناوری، چه پارادایمی بیشترین کاربرد را در مدل‌ها دارد؟ (شناسایی)؛

ـ چگونه می‌توان با در نظر گرفتن پارادایم‌های فلسفی سطح پذیرش فناوری را توسط کاربران افـزایش داد؟ (چگونگی).

مرور ادبیات

در دهه‌های اخیر، تئوری‌های مختلفی در زمینه پذیرش فناوری مطرح شده است. مفهوم اصلی و زیر بنایی تمامی تئوری‌های پذیرش فناوری توسط کاربر در شکل (۱) آمده است.

شکل (۱)، عوامل زیربنایی در تئوری‌های پذیرش فناوری توسط کاربر[۳۷]

از بین مدل‌های مطرح پذیرش فناوری، مدل پذیرش فناوری، تئوری عمل مستدل (کنش عقلایی) و تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده، بیشترین کاربرد را در زمینه مطالعات مربوط به پذیرش فناوری‌های اطلاعاتی داشته‌اند.

با مرور منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی مهم‌ترین منابع مرتبط در جدول (۱) آورده شده است.

[8] Positivism
[9] Interpretation
[10] humanism
[11] Structuralism

جدول(۱)، خلاصه مهم‌ترین منابع مرتبط

نام پژوهش، مقاله و...	پدیدآورنده	سال	نتایج
مروری بر پارادایم های فلسفی پذیرش فناوری های اطلاعات و ارتباطات	یعقوبی و شاکری[۶]	۱۳۹۵	مطالعه ای روی حدود سی مقاله صورت گرفت تا پارادایم غالب فضای تحقیقات بین المللی در زمینه مدل های پذیرش فناوری مشخص شود. نتایج به دست آمده نشان داد که پارادایم کارکردگرایی (اثبات گرایی) بر سایر پارادایم ها غلبه چشمگیری دارد.
فراتحلیل عوامل مؤثر بر پذیرش فناوری اطلاعات در ایران	قربانی زاده و همکاران[۳]	۱۳۹۱	متغیرهای توانمندسازی کارکنان، وسعت به کارگیری فناوری، درک از سهولت استفاده و درک از سودمندی به ترتیب بیشترین تأثیر را بر پذیرش فناوری اطلاعات در سازمان های ایرانی داشته اند.
هستی شناسی فناوری اطلاعات بازخوانی چرایی بهره گیری از فناوری اطلاعات در تربیت	ضرغامی و بازقندی[۵]	۱۳۹۱	نقش تسهیلی فناوری اطلاعات در فرایند آموزش به جای نقش تولیدی، محدود کردن حوزه اثر فناوری اطلاعات در حد ابزار آموزش و بهره گیری از اطلاعات فناورانه در پیوند و همراه با دیگر گونه های اطلاعات بر بنیاد هدف های نهایی زندگانی آدمی
پارادایم های سه گانه اثبات گرایی، تفسیری و هرمنوتیک در مطالعات مدیریت و سازمان	گائینی و حسین زاده[۴]	۱۳۹۱	رویکرد اثبات گرایی سازمان را فرافرهنگی و رویکرد تفسیری و هرمنوتیک سازمان را تحت تأثیر فرهنگ ارزیابی می کند
نظریه های رایج درباره پذیرش فناوری های اطلاعات و ارتباطات	رضایی[۷]	۱۳۸۸	متغیرهای تاثیرگذار بر کاربران برای پذیرش فناوری های اطلاعات و ارتباطات
بررسی دیدگاه های فلسفی دربارهٔ نسبت فناوری اطلاعات و تعلیم و تربیت	ضرغامی و همکاران[۵]	۱۳۸۶	نگاه مدرنیزم و پست مدرنیسم به فناوری اطلاعات

واژگان

پارادایم:[۱][۲]توماس کوهن[۳]در کتاب «ساختار تحول علم»اعلام داشت که تفکرات و تحولات مهم علمی با جا به جایی پارادایم‌ها جریان می‌یابند. پارادایم‌ها راهنمایی برای حل مسائل انسان هستند؛ انسان در چارچوب پارادایم می‌اندیشد، می‌فهمد و قضاوت می‌کند. هر پارادایم محدوده‌ای را تعریف کرده و در آن محدوده قواعدی را برای درک مسائل بشر حاکم می‌سازد و هرگاه از این کار بازماند، زمان مرگ آن فرا رسیده و با پارادایم جدیدی جایگزین خواهد شد. به گواه تاریخ، پارادایم‌ها نقش محوری در شناسایی و حل مسائل هر علمی، از آن جمله علم مدیریت و سازمان داشته‌اند. برخی از این مسائل به ویژه مسائل سازمانی با تأثیرپذیری از تحولات اجتماعی از قابلیت تحول بیشتری برخوردارند. از این رو، نقش پارادایم‌ها در شناسایی مسائل جدید به ویژه با در نظرگرفتن خاصیت پایه‌ور بودن آن‌ها و ارائه راه‌حل‌های مؤثر حساسیت بیشتری می‌طلبد. به عقیده کان[۴]علم وقتی به درجه‌ای از بلوغ برسد، واجد یک چارچوب پژوهشی می‌شود؛ یا به اصطلاح صاحب پارادایم می‌شود یعنی تولید علم در یک پارادایم، صورت می‌گیرد و هر پژوهش‌گری در چهارچوب یک پارادایم در حال فعالیت است و بیرون از پارادایم‌ها پیش علم و یا شبه علم است. ماهیت پارادایم به گونه‌ای است که نمی‌توان برای آن تعریف دقیقی ارائه داد، با این همه امکان توصیف بعضی اجزا بارزی که مقوم آن هستند وجود دارد [۱۰].

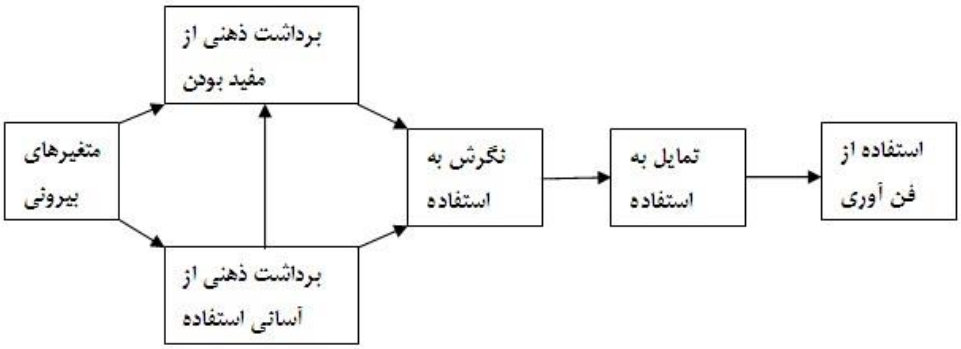
[1] paradigm [2]
[1] Thomas Samuel Kuhn [3]
[1] Kahn [4]

فناوری اطلاعات:[۵]فناوری اطلاعات همان‌طور که به‌وسیله انجمن فناوری اطلاعات آمریکا (ITAA)[۶]تعریف شده است، «به مطالعه، طراحی، توسعه، پیاده‌سازی، پشتیبانی یا مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی مبتنی بر رایانه، خصوصاً برنامه‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزار رایانه می‌پردازد». به طور کوتاه، فناوری اطلاعات با مسائلی مانند استفاده از رایانه‌های الکترونیکی و نرم‌افزار سروکار دارد تا تبدیل، ذخیره، حفاظت، پردازش، انتقال و بازیابی اطلاعات به شکلی مطمئن و امن انجام پذیرد. در تعریف دیگری (که به نظر می‌رسد کامل‌تر و دقیق‌تر باشد) فناوری اطلاعات به کلیه فناوری‌هایی اشاره می‌کند که در شش حوزه جمع‌آوری، ذخیره‌سازی، پردازش، حفاظت، انتقال و نمایش اطلاعات کاربرد داشته و اثرگذار هستند [۱].

نظریه‌ها

پذیرش فناوری:[۱۷]از بین الگوهای مختلفی که محققان فناوری اطلاعات برای تبیین یا پیش بینی عوامل انگیزشی (که در پذیرش فناوری از سوی کاربران کاربرد دارد) می‌توان استفاده کرد. می‌توان به مدل پذیرش فناوری دیویس[۱۸]و همکاران که شاید یکی از پرکاربردترین مدل‌ها در این زمینه است، اشاره کرد. اساس این الگو بر این عقیده است که برداشت ذهنی افراد از فناوری، بر نگرش آنان به فناوری تاثیر می‌گذارد [۲۵].

بر اساس مدل اولیه دیویس دو باور نقش اساسی را در پذیرش تکنولوژی اطلاعاتی ایفا می‌کنند. این دو باور که به نوبه‌ی خود می‌توانند از متغیرهای برون‌زا نیز تاثیر پذیرند به ترتیب عبارتند از برداشت از فایده و برداشت از سهولت کاربرد، این دو باور در مجموع باعث ایجاد نگرش به استفاده از سیستم مورد نظر شده و به نوبه‌ی خود بر مقاصد و نیت‌های استفاده تاثیر گذاشته و در نهایت، سطح واقعی را تعیین می‌کنند. (شکل۲)

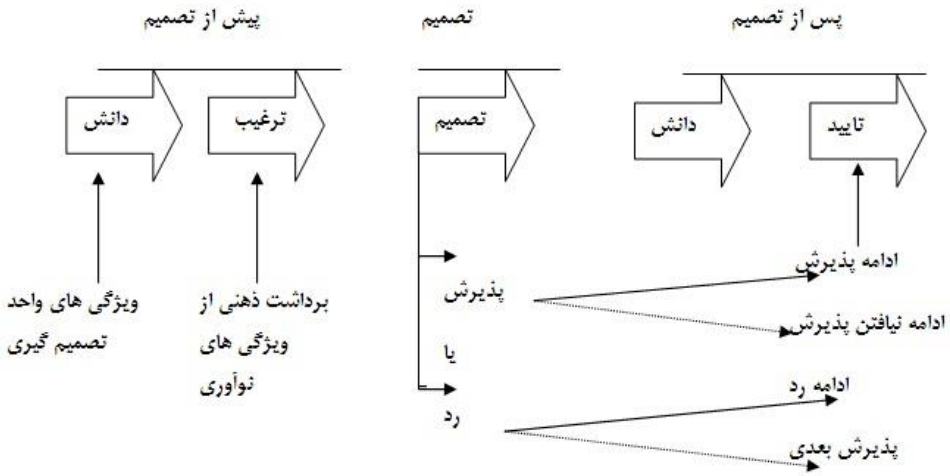

شکل(۲)، مدل پذیرش فناوری [۱۶]

نشر نوآوری:[۱۹]بر اساس نظریه نشر نوآوری (آی دی تی) پذیرش یا رد نوآوری، به آگاهی مصرف کنندگان از نوآوری بستگی دارد [۳۹] نوآوری، ایده، روش یا موضوعی است که از نظر یک فرد یا واحد پذیرش، نوین تلقی می‌شود در مقابل، نشر فرایندی است که طی آن، یک نوآوری از طریق مجراهای مشخص، در طول زمان به اعضای نظام اجتماعی منتقل می‌شود [۳۵]. نظریه نشر نوآوری، انتشار نوآوری را نوع خاصی از فرایند ارتباط تلقی می‌کند که طی آن، پیامی درباره یک ایده جدید، از یک فرد به فرد دیگری در نظام اجتماعی منتقل می‌شود در این نظریه، فرض بر این است که نرخ پذیرش با توجه به برداشت افراد از خصلت نوآوری که به ویژگی‌های نوآوری معروف است، تعیین می‌شود[۳۸]. (شکل۳)

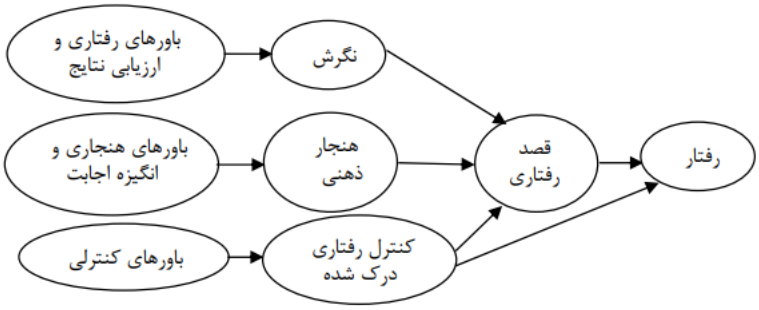
---

[1] Information Technology
[1] International Transactional Analysis Association
[1] Accept technology
[1] Davis
[1] Innovation publication

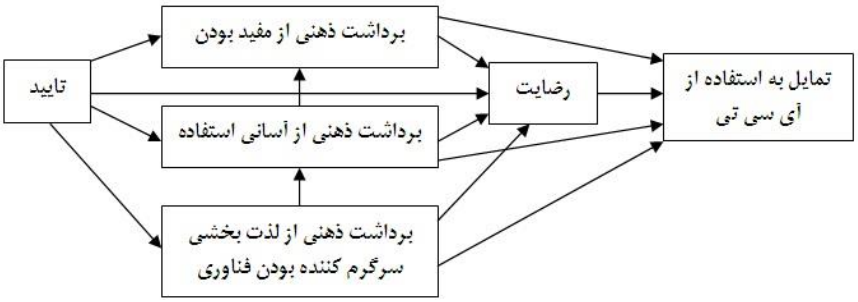
شکل(۳)، نظریه نشر نوآوری [۲۸]

رفتار هدایت شده:[۲] نظریه رفتار هدایت شده یا رفتار برنامه ریزی شده یک الگوی عمومی است که در بسیاری از زمینه از جمله پذیرش فناوری اطلاعات و ارتباطات به کار گرفته شده است در این نظریه، از عوامل انگیزشی برای پیش بینی یک رفتار ویژه استفاده می‌شود و فرض بر آن است که تمایل، انعکاسی از انگیزه شخص برای یک رفتار مشخص است [۲۶]. بر اساس نظریه یاد شده، تمایل به رفتار، حاصل سه عامل نگرش، هنجار ذهنی و برداشت ذهنی از کنترل رفتار است [۱۵]. در این نظریه، فرض بر آن است که رفتار یک فرد از طریق تمایل وی به آن رفتار تحریک می‌شود و این تمایل را به ترتیب، نحوه نگرش به رفتار، هنجار ذهنی و توانایی فرد در محقق ساختن موفقیت آمیز رفتار تعیین می‌کند نگرش به رفتار یک احساس مطلوب یا نامطلوب برای بروز رفتار است که از طریق اعتقادات فرد و با در نظر گرفتن پیامدهای ناشی از رفتار و ارزشیابی مطلوبیت این پیامدها حاصل می‌شود. (شکل ۴)

شکل(۴)، تئوری رفتار برنامه ریزی شده [۱۵]

انتظار- تأیید:[۲۱] از اوایل دهه ۱۹۷۰، تلاش‌های زیادی برای بررسی فرایندهای رفتاری مصرف کنندگان پس از خرید یک محصول صورت گرفته است از بین مدل‌هایی که در این زمینه مطرح شده، «پارادایم انتظار- تایید» به طور عمومی، برای تبیین رضایت مصرف کنندگان و تصمیم آنان درباره خرید دوباره استفاده شده است. این پارادایم که پس از مطالعات مختلف مورد تأیید قرار گرفته است، به وضوح بر انگیزه‌های روانی افراد که پس از پذیرش اولیه فناوری اطلاعات و ارتباطات ظاهر می‌شوند، متمرکز است [۲۴]. (شکل ۵)

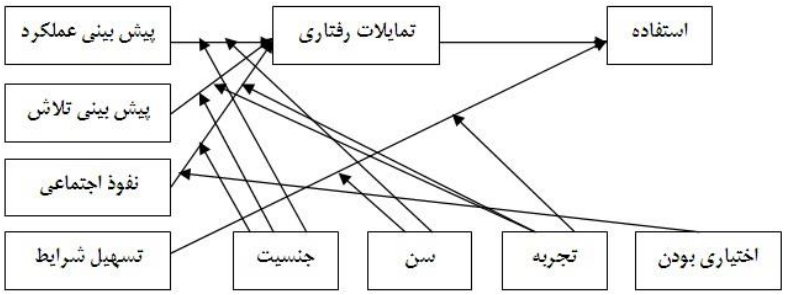

شکل(۵)، مدل انتظار تایید [۲۴]

[2] Guided behavior
[2] Waiting for confirmation

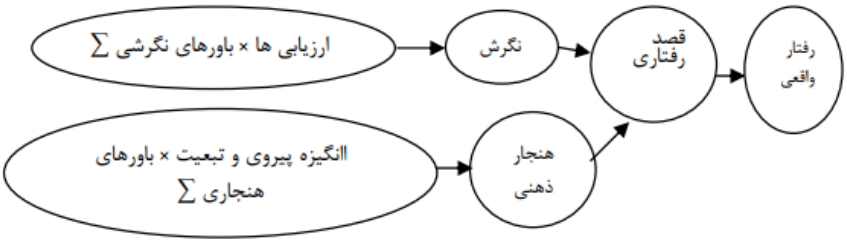
نظریه یکپارچه پذیرش و استفاده از فناوری:[۲۲] یکی از جدیدترین مدل‌ها درباره پذیرش فناوری، نظریه یکپارچه پـذیرش و اسـتفاده از فناوری است که آن را می‌توان حاصل تلفیق سازه‌های اصلی چنـدین مـدل مـشهور در زمینه پذیرش فناوری، از جمله مدل پذیرش فناوری، نظریه نشر نـوآوری، نظریـه عمـل مستدل، نظریه رفتار هدایت شده، نظریه شناخت اجتماعی، مدل انگیزشی و ... دانست. هدف نظریه یکپارچه، دست یافتن به دیدگاهی واحد درباره پذیرش کاربران است. ایـن نظریه شامل چهار مؤلفه یا عامل تعیین کننده موثر در تمایل و اسـتفاده از فناوری اسـت. که عبارتند از:

- ✓ عملکرد: میزانی که فرد معتقد است استفاده از یک سیستم بـه وی کمـک خواهد کرد در عملکرد شغلی خود به منافعی نایل آید.
- ✓ انتظار تلاش: میزان آسانی نحوه استفاده از سیستم است.
- ✓ اثرات اجتماعی: میزانی که یک فرد ادراک می‌کند افـراد مهـم دیگـر معتقدنـد او باید از سیستم جدید استفاده کند.
- ✓ شرایط تسهیل‌گر: میزانی که فرد معتقد است زیرسـاخت‌هـای فنـی و سـازمانی لازم برای پـشتیبانی از کـاربرد فناوری اطلاعـات و ارتباطـات فـراهم اسـت [۲۳]. (شکل۶)

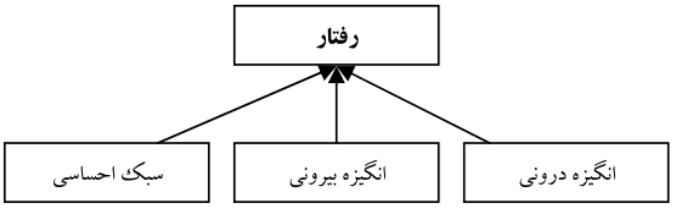
شکل(۷)، نظریه تناسب سازمانیِ فناوری [۲۱]

عمل مستدل:[۲۳] این تئوری توسط فیشباین و آجزن [۲۲]، در کتاب "باور، نگرش، قصد و رفتار: مقدمه‌ای بر تئوری و پژوهش مطرح شده و مبتنی بر این فرض است که افراد به طور منطقی عمل می‌کنند. آن‌ها کلیه اطلاعات در دسترس درباره رفتار هدف را جمع آوری و به طور منظم ارزیابی می‌کنند، هم‌چنین اثر و نتیجه اعمال را در نظر می‌گیرند، سپس بر اساس استدلال خود تصمیم می‌گیرند که عملی را انجام دهند یا انجام ندهند [۳۶]. (شکل ۸)

شکل(۸)، تئوری عمل مستدل(کنش عقلانی) [۳۶]

انگیزشی:[۲۴] نظریه انگیزشی یک نظریه کلی در زمینه انگیزه انسان و در ارتباط با انتخاب آزادانه افراد و برخوداری از حق انتخاب، بدون هیچ گونه نفوذ و دخالت خارجی است. در واقع، این نظریه بر روی درجه‌ای که افراد بر روی رفتار خود مختار و متکی به نفس هستند، تمرکز دارد. بر اساس این نظریه، در پذیرش فناوری سه عامل انگیزشی و رفتاری وجود دارد که از آن با عنوان انگیزه درونی، انگیزه بیرونی، سبک احساسی یاد شده است [۱۸]. (شکل ۹)

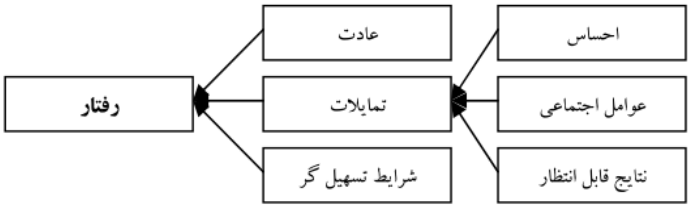

شکل (۹)، تئوری انگیزشی [۱۸]

---

2 Integrated acceptance and use of technology
2 Reasoned Action
2 Motivational

استفاده از رایانه شخصی[۲۵]یکی از نظریه‌هایی که قابلیت‌های خود را به خوبی در طی زمان نشان داده، نظریه به کارگیری رایانه شخصی است که بر اساس نظریه رفتاری «تریاندس » (۱۹۸۰) تدوین شده است. تریاندیس رفتار افراد را متاثر از سه عادت، تمایلات و شرایط تسهیل‌گر می‌داند. افزون بر این، تمایلات نیز از متغیرهای احساس، عوامل اجتماعی و نتایج قابل انتظار تاثیر می‌پذیرید. نتایج قابل انتظار تداعی کننده این است که آیا رفتار، نتایج قابل انتظار و ارزشمندی برای اجرا کننده آن در پی خواهد داشت؟ [۱۴]. (شکل ۱۰)

شکل(۱۰)، مدل رفتاری تریاندس [۱۴]

در دهه‌های اخیر، مدل‌های مختلفی در زمینه پذیرش فناوری مطرح شده است. که مهم‌ترین تئوری‌ها و مدل‌های پذیرش فناوری را مطابق جدول (۲)، نشان داده است. هم‌چنین مفهوم اصلی و زیر بنایی تمامی تئوری‌های پذیرش فناوری توسط کاربر بیان شده است.

جدول (۲)، خلاصه تئوری‌های رایج پذیرش فناوری

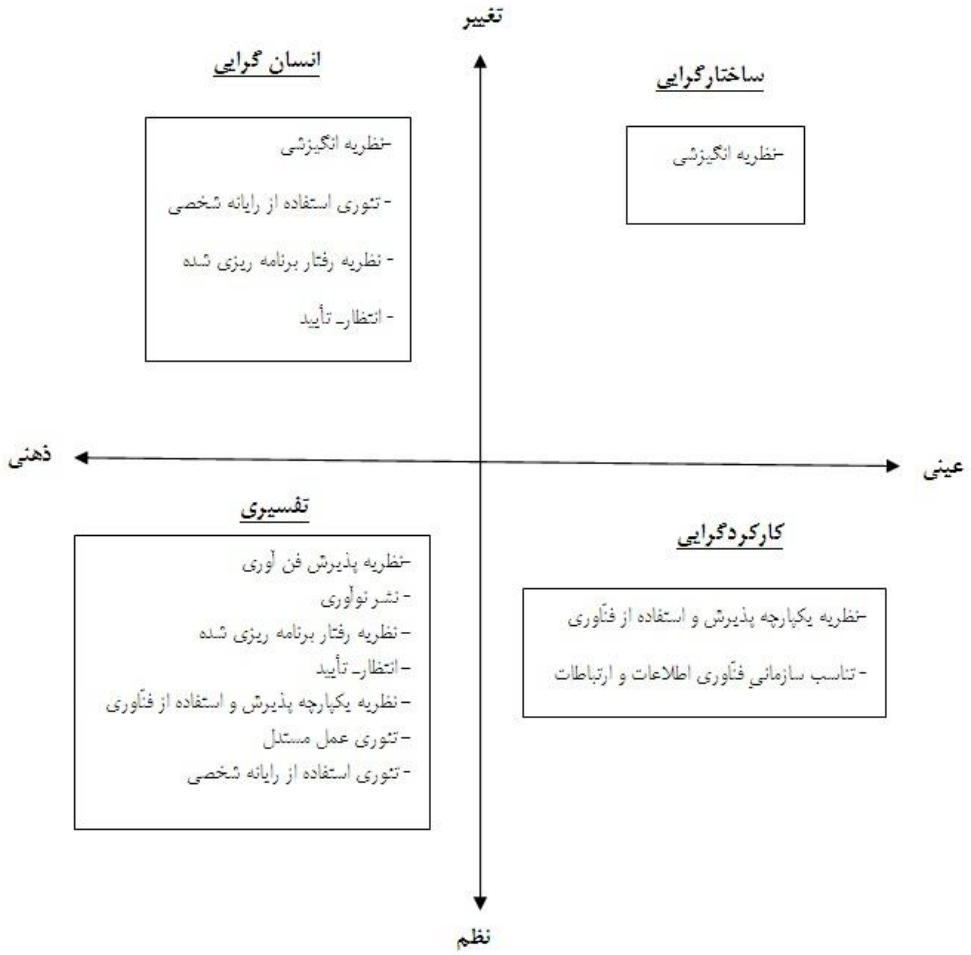
ردیف	نام مدل	ارایه دهنده	سال ارایه	متغیر اصلی	اجزای اصلی
۱	پذیرش فناوری	دیویس	۱۹۹۳	متغیرهای بیرونی	برداشت ذهنی از مفید بودن برداشت ذهنی از آسانی استفاده
۲	نشر نوآوری	راجرت	۱۹۸۳	تصمیم	تصمیم، ترغیب، دانش و تایید
۳	رفتار برنامه ریزی شده	اجزون	۱۹۹۱	باور	نگرش، هنجار
۴	انتظار- تأیید	کانگ، هو و لی	۲۰۰۹	تایید و رضایت	برداشت ذهنی از مفید بودن برداشت ذهنی از آسانی استفاده برداشت ذهنی از لذت بخشی و سرگرم کننده بودن فناوری
۵	نظریه یکپارچه پذیرش و استفاده از فناوری	ونکتاش و همکاران	۲۰۰۳	پیش بینی عملکرد و تلاش، نفوذ اجتماعی و تسهیل شرایط	جنسیت، سن، تجربه و اختیاری بودن
۶	تناسب سازمانیِ فناوری اطلاعات و ارتباطات	دیشاو و استرنگ	۱۹۹۹	وظیفه-فن آوری	وظیفه، فرد، فن آوری
۷	تئوری عمل مستدل	فیشباین و آجزن	۱۹۷۵	باور	استدلال
۸	تئوری انگیزشی	دکی و ریان	۲۰۰۰	رفتار	انگیزه درونی، انگیزه بیرونی و سبک احساسی
۹	تئوری استفاده از رایانه شخصی	تریاندس	۱۹۸۰	رفتار	عادت، تمایلات و شرایط تسهیل گر

[2] Use personal computer [5]

پارادایم‌ها

کارکردگرا: این پارادایم به دنبال ارائه تبیین‌های وضع موجود، نظم اجتماعی، هم رأیی، تلفیق اجتماعی، همبستگی، ارضای نیاز و فعلیت می‌باشد. پارادایم کارکردگرا از طریق نظریه‌هایی که متمایل به واقعیت گرایی، اثبات گرایی، جبرگرایی و قانون بنیادی است وارد بحث در این مقولات عام جامعه شناسی می‌شود. این پارادایم در رهیافت کلی خود به دنبال فراهم آوردن تبیین‌هایی واقعا عقلانی در امور اجتماعی می‌باشد. این پارادایم دیدگاهی کاملا عملگرا نسبت به درک موقعیت دارد و علاقه‌مند است جامعه را به شیوه‌ای که منجر به ایجاد دانش کاربردی می‌شود درک کند. بر اهیمت شناخت نظم، تعادل و ثبات در جامعه و شیوه تداوم آنها تأکید می‌کند. پارادایم کارکردگرا به کنترل و «نظم دهی» اثربخش امور اجتماعی علاقه‌مند است. رهیافت کارکردگرا درباره علوم اجتماعی این طور فرض می‌کند که جهان اجتماعی از مصنوعات و روابط تجربی نسبتا دقیقی تشکیل شده است که از طریق رهیافت‌های برگرفته از علوم طبیعی می‌توان آن‌ها را شناسایی، بررسی و اندازه گیری کرد .استفاده از قیاس‌های مکانیکی و زیستی به منزله ابزار مدل‌سازی و شناخت جهان اجتماعی مورد توجه خاص بسیاری از نظریه پردازان کارکردگرا است. بیشتر نظریه پردازان، جامعه شناسان صنعتی، روانشناسان و نظریه پردازان روابط صنعتی از درون مرزهای پارادایم کارکردگرا به موضوع‌های مورد علاقه خود دسترسی یافته‌اند.

تفسیری: پارادایم تفسیری مدعی است جهان را آن‌چنان که هست باید شناخت و علاقه‌مند است ماهیت بنیادی جهان اجتماعی را درسطح تجربی ذهنی بشناسد. این رهیافت جهان اجتماعی را فرایندی در حال ظهور که مخلوق افراد دست اندر کار آن است می‌بینند. فیلسوفان و جامعه شناسان تفسیری به دنبال شناخت اساس و منشأ دقیق واقعیت اجتماعی‌اند. آنان برای پی بردن به معانی بنیادی که زیر بنای حیات اجتماعی است به جستجو و تحقیق در آگاهی و ذهنیت انسان می‌پردازند. نظرشان با این فرض تضمین می‌شود که جهان امور انسانی جهان منسجم، منظم و یکپارچه است. مسائل مربوط به تضاد، سلطه، تناقض، امکان و تغییر هیچ نقشی در چهارچوب نظری آنان ندارد. جهت‌گیری آنان بیشتر فراهم آوردن شناختی از جهان اجتماعی مخلوق ذهن بر حسب فرایند جاری «به آنگونه که هست» می باشد. ازآنجا که تلاش‌های محدودی برای مطالعه مفاهیم و موقعیت‌های سازمانی از نظر این پارادایم انجام شده به معنای دقیق، نظریه سازمانی چندانی به وجود نیاورده است.

شکل(۱۱)، وضعیت نظریه‌های پذیرش فناوری بر اساس پارادایم های فلسفی

انسان گرای بنیادی: پارادایم انسان گرای بنیادی بر طبق تعریفی که از آن یاد می‌شود به ایجاد جامعه شناسی تغییر بنیادی از دید ذهنی‌گرا توجه دارد. عمده‌ترین توجه نظریه پردازانی که از طریق پارادایم وارد بحث در مقوله انسانی می‌شود رها سازی انسان از محدودیت‌هایی است که ترتیبات اجتماعی موجود فراروی پیشرفت او قرار می‌دهد. این امر نوعی نظریه پردازی اجتماعی است که برای نقد وضعیت موجود طراحی شده است. این پارادایم جامعه را به صورت ضد انسان می‌نگرد و در پی بیان روش‌هایی است که از طریق انسان‌ها از محدوده‌ها و غل و زنجیرهای معنوی که آنان را به الگوهای موجود اجتماعی پیوند می‌دهد فراتر رفته، در نتیجه به استعدادهای کامل خود پی ببرند. دیدگاه انسان گرای بنیادی به مقتضادی رهیافت ذهنی‌گرای خود به علوم اجتماعی، بر آگاهی انسان تأکید می‌نهد. مارکس[۶]پایه انسان گرای بنیادی را بنا نهاد. فلسفه اگزیستانسیالیستی[وجودگرایی][۷] سارتر[۸]نیز به این پارادایم تعلق دارد. این نظریه پردازان به دنبال این هستند که جهان اجتماعی را از طریق انواع شناخت و آگاهی تغییر دهد. نویسندگانی که خواسته‌اند از طریق پارادایم درباره سازمان مطلبی بگویند موجب پایه گذاری نظریه ضد سازمان شده‌اند. پارادایم انسان گرای بنیادی، در اصل مبتنی بر وارونگی پیش‌فرض‌هایی است که پارادایم کارکردگرایی را تعریف می‌کند. بنابراین هیچ تعجبی ندارد که نظریه ضد سازمان مسائل تعریف کننده سازمانی کراکردگرا را تقریبا در جمیع موارد آن دگرگون سازد.

ساختارگرای بنیادی: نظریه پردازانی که از این پارادایم حمایت می‌کنند از جامعه شناسی تغییر بنیادی از دیدگاه عینی‌گرا جانب‌داری می‌کنند. ساختارگرایان بنیادی بر روابط ساختاری در جهان اجتماعی واقع‌گرا توجه دارند. در این پارادایم دامنه گسترده‌ای از مناقشه وجود دارد و نظریه پردازان گوناگون بر نقش نیروهای اجتماعی متفاوت به منزله ابزاری که تبیین کننده تغییر اجتماعی است، تأکید دارند. در حالی که برخی مستقیما بر تضادهای درونی ریشه‌دار تأکید می‌کنند، برخی دیگر بر ساختار و تحلیل روابط قدرت توجه دارند. وجه مشترک تمام نظریه پردازان این دیدگاه آن است که جامعه کنونی را می‌توان با تضادهای بنیادی حاصل از بحران‌های سیاسی و اقتصادی

2 Marx
2 Existentialism
2 Sartre
6
7
8

تغییر بنیادی توصیف کرد و از طریق چنین تضادها و تغییرات است که رهایی انسان از ساختارهای اجتماعی که در آن زندگی می‌کند، تحقق می‌یابد. این پارادایم بیشترین دین فکری خود را مدیون کار مارکس بالغ پس از "شکاف معرفت شناختی» وی می‌باشد[۲] .(شکل ۱۱)

جدول(۳)، خلاصه بررسی پارادایم در تئوری‌های رایج پذیرش فناوری

ردیف	نام مدل	معرفت شناسی	هستی شناسی	ماهیت انسانی	روش شناسی	پارادایم غالب
۱	پذیرش فن آوری	غیر اثبات گرایی	نام انگاری	اختیار	ایده نگار	تفسیری
۲	نشر نوآوری	غیر اثبات گرایی	نام انگاری	اختیار	ایده نگار	تفسیری
۳	رفتار برنامه ریزی شده	غیر اثبات گرایی	نام انگاری	اختیار	ایده نگار	تفسیری
۴	انتظار- تأیید	غیر اثبات گرایی	نام انگاری	اختیار	ایده نگار	تفسیری
۵	نظریه یکپارچه پذیرش و استفاده از فناوری	اثبات گرایی/غیر اثبات گرایی	واقع گرایی/نام انگاری	جبر / اختیار	قانون بنیان/ایده نگار	اثبات گرایی و تفسیری
۶	تناسب سازمانیِ فناوری اطلاعات و ارتباطات	اثبات گرایی	واقع گرایی	جبر	قانون بنیان	اثبات گرایی
۷	تئوری عمل مستدل	غیر اثبات گرایی	نام انگاری	اختیار	ایده نگار	تفسیری
۸	تئوری انگیزشی	غیر اثبات گرایی	نام انگاری	اختیار	ایده نگار	انسان گرایی
۹	تئوری استفاده از رایانه شخصی	غیر اثبات گرایی	نام انگاری	اختیار	ایده نگار	تفسیری و انسان گرایی

بحث و نتیجه‌گیری

آنچه امروز بیش از بحث بر سر مفاهیم اساسی پارادایم مطرح است. مطالعه نحوه تغییر پارادایم و ظهور پارادایم‌های جدید است. در واقع تغییرات سریع جهانی و نگاه کیفی به پارادایم باعث شده است تا تمایل چندانی به مطالعه فلسفی، جامع و ریز بینانه پارادایم‌ها در جهان وجود نداشته باشد و بیشتر پژوهش‌گران به دنبال معرفی تغییرات اساسی و ژرف در حوزه‌های مختلف از طریق بکارگیری مفهوم پارادایم می‌باشند.

در حال حاضر بسیاری از سازمان‌ها و نهادها با استفاده از الگوی تزریقی تلاش می‌کنند تا فناوری اطلاعات و ارتباطات را در بین توده‌های مخاطبان خود گسترش دهند، با این تصور که آنان مشتاق پذیرش و استفاده از این فناوری‌ها می‌باشند. این در حالی است که تحقیقات متعدد در حوزه سیستم‌های اطلاعاتی حاکی از آن است که تصمیم برای پذیرش و استفاده از یک فناوری فرآیند پیچیده‌ای است که عوامل و متغیرهای بسیاری در آن دخیل می‌باشند. از این رو لازم است دست اندرکاران و برنامه‌ریزان حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات با آگاهی کامل از نظریه‌ها و مدل‌های مطرح در این حوزه، بنا به مقتضیات و شرایط سازمان و جامعه خود از این نظریه‌ها برای تسهیل و تسریع توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات استفاده نمایند تا پروژه‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات با موفقیت قرین گردند و سرمایه گذاری‌های انجام شده در این زمینه به نتایج مطلوب منتهی گردد.

با تامل در مدل‌ها و نظریه‌های پذیرش فناوری پارادایم های غالب در اکثر مدل‌ها بر اساس برداشت‌های ذهنی صورت می‌گردد در واقع اندیشه تفسیری به دنبال کشف نگاه افراد مورد مطالعه و ارائه موضوع تحقیق در قالب نمادها و نشانه‌هاست. این اندیشه در پیوندی که با موضوع مورد مطالعه برقرار می‌کند تلاش می‌کند رفتار عمل‌گران را برخاسته از نیتی خاص توصیف کند .

بطور خلاصه می‌توان بیان داشت که؛ توجه به پارادایم‌های فلسفی در هر یک از مدل‌ها و تئوری‌های پذیرش فناوری و در نظر گرفتن عوامل تعدیل کننده از قبیل موارد به شرح ذیل در پیاده سازی و اجرای دقیق تحقیقات و پروژه‌های سیستم اطلاعاتی بسیار حائز اهمیت هستند:

- عوامل سازمانی (عوامل تعدیل کننده سازمانی در پذیرش فناوری‌های جدید اطلاعات و ارتباطات)
- عوامل فناوری (پیچیدگی فناوری، هدف استفاده از فناوری و فناوری‌های فردی در مقابل فناوری‌های گروهی)
- عوامل فردی (جنسیت، ذهنی فرد، تجربه، سن)
- زمینه‌های فرهنگی: پذیرش فناوری اطلاعات و ارتباطات در فرهنگ‌های مختلف متفاوت است برای مثال، در فرهنگ ایران ممکن است فناوری‌هایی پذیرفته شوند که در فرهنگ ژاپن به هیچ وجه قابل پذیرش نیستند فرهنگ که به میراث مادی و معنوی یک جامعه اطلاق می‌شود، ابعاد مختلفی دارد. مهم‌ترین تفاوت رویکرد اثبات گرایی و تفسیری در زمینه‌های فرهنگی جلوه می‌کند در واقع رویکرد تفسیری و انتقادی سازمان را فرهنگی تحلیل می‌کنند. تفاوت در انتخاب داده‌های تجربی، تفاوت در فهم ماهیت حقیقت، تفاوت در تعریف ماهیت انسان، طبیعت و دانش مدیریت، از اثرات فرهنگ در مسائل عام حوزه دانش محسوب می‌شود. در حالی که رویکرد اثبات گرایی سازمان را فرا فرهنگی می‌بینند.

تحقیقات و آثار پژوهشی گذشته نشان می‌دهد بسیاری از پارادایم‌های غالب در فناوری اطلاعات اثبات گرایی است در واقع روند بررسی پارادایم غالب مقالات نشان می‌دهد که پارادایم کارکردگرایی (اثبات گرایی) دارای بالاترین تعداد مقالات در بین محققین می‌باشد. آثار به چاپ رسیده در نشریات معتبر بین المللی نشان می‌دهد که محققان در دانشگاه‌های مختلف دنیا، تحت سیطره پارادایم کارکردگرایی (اثبات گرایی) و روش شناسی کمی می باشند. بسیاری از صاحب نظران معتقد هستند که فناوری اطلاعات و به ویژه سیستم‌های اطلاعاتی همانند علوم کامپیوتری و مهندسی است که ریشه در ریاضی و فیزیک دارد و از طریق جهان خارج قابل مشاهده‌اند در واقع اشاره به رویکرد کارگردگرایی (پوزیتیویست) دارند.

از طرفی با بررسی و واکاوی پارادایم‌های فلسفی در تئوری‌های رایج پذیرش فناوری، پارادایم تفسیری بیشترین کاربرد را در تئوری‌ها و مدل‌های پذیرش فناوری دارند در واقع پذیرش فناوری و تکنولوژی از سوی کاربران از طریق ارزیابی ذهنی و دورنی صورت می‌گیرد.

بسیاری از تحقیقات روان شناسی، هنجار ذهنی یا هنجار اجتماعی را عاملی مؤثر در تمایل به بروز یک رفتار مشخص دانسته‌اند. هنجار ذهنی، تعهد یا الزام شخصی کاربر یا به طور مشخص‌تر، تعلق روانی را به استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی جدید مشخص می‌کند و از طریق سه فرایند متفاوت بر رفتار فرد تاثیر می‌گذارد. این فرآیندها عبارتند از: متابعت یا پیروی، همانندی و دورنی سازی. نهایتا واکاوی و بررسی هنجار ذهنی کاربران به منظور تحلیل پارادایم‌های فلسفی جهت ارتقای سطح پذیرش فناوری بسیاری ضروری به نظر می رسد.

منابع

۱-ویکی پدیا، تعریف فناوری اطلاعات، دسترسی: فناوری-اطلاعات /https://fa.wikipedia.org/wiki، ۹ مارس ۲۰۱۷ ساعت ۲۰:۵۴

۲-علیزاده، نادی، یوسفیان، روح الله، مروری بر پارادایم های فلسفی پذیرش فناوریهای اطلاعات و ارتباطات، نخستین کنفرانس بین المللی پارادایم های نوین مدیریت –هوش تجاری و سازمانی، دانشگاه شهید بهشتی – اردیبهشت ۱۳۹۵

۳-قربانی زاده، وجه الله و همکاران. (۱۳۹۲). فراتحلیل عوامل مؤثر بر پذیرش فناوری اطلاعات در ایران، پژوهش های مدیریت در ایران، دوره۱۷ ،شماره ۲.

۴-گائینی، ابوالفضل،حسین زاده، امیر. (۱۳۹۱). پارادایم های سه گانه اثبات گرایی، تفسیری و هرمنوتیک در مطالعات مدیریت و سازمان، راهبرد فرهنگ، شماره ۱۹.

۵-ضرغامی، سعید و همکاران. (۱۳۸۶). بررسی دیدگاه های فلسفی دربارهٔ نسبت فناوری اطلاعات و تعلیم و تربیت، فصلنامهٔ نوآوری های آموزشی، شماره ۱۹.

۶-یعقوبی، نورمحمد، شاکری، رویا. (۱۳۸۷). مقایسه تحلیلی مدل های پذیرش فناوری با تأکید بر پـذیرش بانکداری اینترنتی، فصلنامه علوم مدیریت ایران، سال سوم، شماره ۱۱.

۷-رضایی، مسعود. (۱۳۸۸). نظریه های رایج درباره پذیرش فناوری های اطلاعات و ارتباطات، سال شانردهم، شماره ۴ (پیاپی ۶۰)، ۶۳ـ۹۳.

۸-قلاوندی، حسن (۱۳۹۴). عوامل موثر در استفاده از رایانه بین آموزگاران، آزمون نظریه یکپارچه پذیرش فن آوری و استفاده از فن آوری، اندیشه های نوین، دوره ۱۱، شماره ۳.

۹-کفاشیان، مجتبی، (۱۳۸۹). کاربرد نظریه های پذیرش فن آوری در ارزیابی فن آوری اطلاعات کتابخانه ها: رویکرد متن پژوهانه، کتابداری و اطلاع رسانی، دوره ۱۳ , شماره ۴ (مسلسل ۵۲) ; ص ۱۹۳ -۲۱۸.

۱۰-لازی، جان، (۱۳۹۰). درآمدی تاریخی به فلسفه علم، ترجمه علی پایا، انتشارات سمت، تهران.

11-Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. Organizational Behavior and Human Decision. Processes, 50, 179±211.

12-Ajzen, I., & Fishbein, M. (1970). The prediction of behavior from attitudinal and normative variables. Journal of Experimental Social Psychology, 6, 466±487.

13-Ajzen, Icek (2001). NATURE AND OPERATION OF ATTITUDES. Annu. Rev. Psychol. 2001. 52:27±58.

14-Chang, M.K and Cheung, W(2001). Determinants of the intention to use Internet/WWW at work: a confirmatory study. Information & Management.Volume 39, Issue 1, pp 1-14.

15-Chen, Chun-Der., Fan, Yi-Wen & Farn, Cheng-Kiang. (2007). Predicting electronic toll collection service adoption: An integration of the technology acceptance model and the theory of planned behavior ,Transportation Research Part C , .

16-Davis, F. D. (1993), "User acceptance of information technology: system characteristics, user perceptions and behavioral impacts", International Journal of Man- Machine Studies, Vol 38, pp 475- 487.

17-Davis, F.D. (1989), "Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology", MIS Quarterly, Vol 13, No 3, pp 319-340.

18-Deci, E and Ryan, R(2000). The ³What´ and ³Why´ of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. Psychological Inquiry. Vol 11, No. 4,pp 227±268.

19-Deci, E., & Ryan, R. (Eds.), (2002). Handbook of self-determination research. Rochester, NY:University of Rochester Press.

20-Dishaw, M.T. and Strong, D.M(1999). Extending the Technology Acceptance Model with Task-Technology Fit Constructs. Information and Management (36:1) pp. 9-21.

21-Dishaw, Mark T(2002). EXTENDING THE TASK-TECHNOLOGY FIT MODEL WITH SELF-EFFICACY CONSTRUCTS. Human-Computer Interaction Studies in MIS. Eighth Americas Conference on Information Systems.

22-Fishbein, M., and Ajzen, I. (1975). Belief, attitude, intention and behavior: An introduction theory and research. Reading, MA: Addison-Wesley.

23-Gupta, Babita., Dasgupta, Subhasish & Gupta, Atul. (2008). Adoption of ICT in a government organization in a developing country: An empirical study ,Journal of Strategic Information Systems, 17 , .

24-Kang, Young Sik., Hong, Soongeun . & Lee, Heeseok. (2009). Exploring continued online service usage behavior: The roles of self-image congruity and regret ,Computers in Human Behavior , .
25-Lee, S. & Kim, B.G. (2009). Factors Affecting the Usage of Internet: A Confirmatory Study. Computers in Human Behavior, 25, 191-201.
26-Nigg, Claudio R., Lippke, Sonia . & Maddock, Jason E. (2009). Factorial invariance of the theory of planned behavior applied to physical activity across gender, age, and ethnic groups ,Psychology of Sport and Exercise , .
27-Premkumar, G . & Bhattacherjee, Anol. (2008). Explaining information technology usage:Atest of competing models ,Omega ,
28-Rogers, E.M. (1983), Diffusion of Innovations, Free Press, NewYork, NY. PP211.
29-Rogers, Everett M(2005). Complex Adaptive Systems and the Diffusion of Innovations. The Innovation Journal: The Public Sector Innovation Journal, Volume 10(3), article 29.
30-Rogers, Everett M.; Chaffee, Steven H(1983). Communication as an Academic Discipline: A Dialogue. Journal of Communication, vol33 no3 pp18-30.
31-Taylor, S., and Todd, P. (1995a) Understanding Information Technology Usage: A Test of Competing Models. Information Systems Research 6 (2) 144-176.
32-Taylor, S., Todd, P. (1995), "Decomposition and crossover effects in the theory of planned behavior: a study of consumer adoption intentions", International Journal of Research in Marketing, Vol. 12 pp.137-55.
33-Triandis, H.C. (1980), "Beliefs, attitudes and values", University of Nebraska Press, Lincoln, NE, pp 195-295.
34-Tsiknakis, Manolis and Kouroubali, Angelina. (2009). Organizational factors affecting successful adoption of innovative eHealth services: A case study employing the FITT framework ,international journal of medical informatics , .
35-Tung, Feng-Cheng., Chang, Su-Chao & Chou, Chi-Min. (2008). An extension of trust and TAM model with IDT in the adoption of the electronic logistics information system in HIS in the medical industry , international journal of medical informatics , .
36-Vallerand, R.J., Pelletier, L.G., Deshaies, P., Cuerrier, J.P.,& Mongeau, C. (1992). Ajzen and fishbein's theoey of reasoned action as applied to moral behavior: A confirmatory analysis. Journal of Personality and Social Psychology, 62(1), 98-109.
37-Venkatesh, V . & Davis, F.D. (2000). A theoretical extension of the technology acceptance model: four longitudinal field studies ,Management Science , . 204–186 ,(2) 46
38-Yi, Mun Y., Jackson, Joyce D., Park, Jae S . & Probst, Janice C. (2006). Understanding information technology acceptance by individual professionals: Toward an integrative view ,Information & Management .
39-Yu, Chian-Son . & Tao, Yu-Hui. (2009). Understanding business-level innovation technology adoption , Technovation , .109–92 ,29.

مجله علمی پژوهش درمدیریت ومطالعات اجتماعی، شماره ۱۱، بهار ۱۳۹۷، ص ۲۵۴-۲۴۰
http://www.jmss.ir

Examining the Philosophical Paradigms of Common Theories in ICT Acceptance

Abstract:

Since the introduction of computer technology into human life, various research and theoretical models have been taken to examine the reasons for accepting or rejecting this technology. Venkatesh et al identified eight models of technology acceptance, the theory of action-based theory, the theory of planned behavior, the combination of technology acceptance model with the theory of planned behavior, Motivational Theory, Modeling the Use of Personal Computer, Theory of Innovative Dissemination, Social Cognitive Theory, and Integrated Technology Acceptance and Use Theory. Many psychological studies have identified a subjective norm or social norm as an effective factor in the tendency for a particular behavior to occur. The mental norm, the commitment or obligation of the user, or more specifically, identifies the mental affiliation with the use of new information and communication technologies.

The main purpose of this paper is to examine the philosophical paradigms of technology acceptance theories. These models are compared based on the three criteria of the ability to predict the intention to use, the ontological, epistemological, methodological, and human nature assumptions and the general fit of theories. Different divisions of the paradigms have been done, but in the science of organization and management, the division of paradigms into structuralism, fundamental anthropology, interpretativeism, and functionalism, the paradigm of interpretation is more than the other paradigms.

Keyword: paradigm, information technology, technology acceptance theories